

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 395/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej zákonnou zástupkyňou – matkou [REDAKOVANÉ], obe [REDAKOVANÉ], právne zastúpené advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 129/2020-391 z 27. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 19. apríla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Súčasne sa maloletá domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na jej osobitnú ochranu ako dieťaťa podľa čl. 41 ods. 1 ústavy a práva nebyť vystavená svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa. Sťažovateľky navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka je matkou maloletej, ktorá jej bola uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 21 P 15/2015 z 10. marca 2015 zverená do osobnej starostlivosti predbežným opatrením. Otcovi maloletej [REDAKOVANÉ] bola uložená povinnosť prispievať na maloletú sumou 50 eur mesačne a zároveň bol upravený styk otca s maloletou. Uznesením okresného súdu č. k. 21 P 15/2015 zo 16. augusta 2017 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 8 CoP 65/2018 z 19. marca 2018 došlo k zmene

predbežného (resp. neodkladného) opatrenia v časti úpravy styku. Dňa 10. júla 2018 podal otec maloletej návrh na nariadenie výkonu (už špecifikovaných) rozhodnutí vo veci jeho styku s maloletou (ďalej len „exekučný titul“), ktorý odôvodnil tým, že sťažovateľka nerešpektuje právoplatné rozhodnutia a znemožňuje mu styk s dcérou.

3. Okresný súd uznesením č. k. 21 Em 4/2018 z 2. júla 2020 nariadil výkon exekučného titulu. Proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľka odvolala, pričom o jej odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Tvrdenie sťažovateľky o tom, že po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik uloženej povinnosti tkvejúcej (okrem iného) v tom, že nebol zohľadnený najlepší záujem maloletej, pretože táto styk s otcom odmieta, vyhodnotil krajský súd ako neopodstatnené. Svoje závery oprel o dôsledné skúmanie správania a konania oboch rodičov v priebehu celého konania o výkon rozhodnutia, ako aj základného poručenského konania vedeného pod sp. zn. 21 P 15/2015, v rámci ktorých sa preukázali vysoko konfliktné vzťahy medzi rodičmi maloletej a ich neschopnosť konštruktívnej komunikácie. Tieto krajský súd podrobne opísal v bodoch 24 – 26 napadnutého uznesenia, zosumarizoval závery znaleckého posudku i výsledok odborného poradenstva, ktoré bolo rodičom uložené v snahe odstrániť komunikačné problémy vo vzťahu k zabezpečeniu starostlivosti o dieťa. Povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu bola rodičom uložená nielen v konaní o výkon rozhodnutia (uznesením okresného súdu č. k. 21 Em 4/2018 z 29. januára 2019), ale nadväzne aj v základnom konaní, v ktorom sa rozhoduje o rodičovských právach a povinnostiach (uznesenie okresného súdu č. k. 21 P 15/2015 z 29. októbra 2019) a v ktorom bolo výchovné opatrenie uložené aj maloletej. Toto (v poradí druhé spomenuté) poradenstvo sa po čiastočnej realizácii predčasne ukončilo, resp. prerušilo z dôvodu protipandemických opatrení. Z napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že v stretnutiach sa mohlo pokračovať, avšak z dôvodov na strane sťažovateľky a jej pasívneho postoja k zlepšeniu situácie k tomu nedošlo.

4. Na základe uvedeného krajský súd uzavrel, že sťažovateľka dlhodobo nerešpektuje vykonateľné rozhodnutie súdu o úprave styku otca s maloletou, pričom akékoľvek snahy o zlepšenie vzájomného vzťahu rodičov sa v dôsledku správania sťažovateľky minuli účinku, a preto uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu rozhodnutia potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

5. Sťažovateľky sú presvedčené o tom, že krajský súd interpretoval a aplikoval na vec vzťahujúce sa právne predpisy spôsobom nezlučiteľným s ich právami, keď interpretoval záujem maloletej v rozpore s čl. 5 Zákona o rodine, ktorý je vyjadrením implementácie čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

6. Napadnuté uznesenie o „nútenom“ styku maloletej s otcom je podľa názoru sťažovateľiek v rozpore s postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 15/2015, v ktorom bolo nariadené výchovné opatrenie aj maloletej a dosiaľ sa nezačalo realizovať a ktoré okresný súd považoval za nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností. Krajský súd podľa nich nevysvetlil, prečo považuje nútený styk otca s maloletou za možný bez ohrozenia najlepšieho záujmu maloletej, ak zo znaleckého posudku vyplýva, že takýto styk nie je možný. Rovnako nevysvetlil ani to, prečo konkrétne skutkové okolnosti na strane maloletej nie sú

ospravedlniteľnými dôvodmi pre nerealizáciu jej styku s otcom. Taktiež kritizujú, že krajský súd nielenže nebral do úvahy názor maloletej a nezohľadnil ho, ale ho doslova bagatelizoval. Závery vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia krajského súdu preto považujú sťažovateľky za prekvapujúce a svojvoľné do takej miery, že vyústili v rozhodnutie, ktoré nerešpektuje najlepší záujem maloletej, pretože nad tento nadradil záujem jej otca.

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 25. mája 2021 sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd vydal dočasné opatrenie, ktorým by uložil okresnému súdu zdržať sa uskutočnenia výkonu rozhodnutia, ukladania pokút podľa § 382 zákona Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a vydania rozhodnutia podľa § 383 ods. 1 CMP až do právoplatného skončenia konania pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľiek s uznesením krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia dočasne upravujúceho styk otca s maloletou. Základom argumentácie sťažovateľiek o porušení ich práv je tvrdenie, že krajský súd neprihliadal na najlepší záujem maloletej, ak napriek skutkovým okolnostiam veci, ktoré sú mu známe (výhovné opatrenie, znalecký posudok), dopustil realizáciu núteného styku maloletej s otcom.

9. V súvislosti s takto vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti ústavný súd v prvom rade uvádza, že pokiaľ ide o medze jeho zasahovania do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, neprislúcha mu hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, tak ako to od neho požadujú sťažovateľky, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, ale jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, a to najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

10. K namietanému porušeniu dotknutých práv malo dôjsť vo vykonávacom konaní vo veciach maloletých (v personálnej exekúcii), teda v konaní, ktorého účelom je zabezpečenie dobrovoľného či núteného výkonu rozhodnutia o úprave styku dieťaťa s rodičom. Nemožno pritom opomenúť, že štát prostredníctvom napadnutého konania zabezpečuje svoj pozitívny záväzok vyplývajúci z práva na súkromný a rodinný život v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru a práva rodičov na starostlivosť o deti, resp. práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť v zmysle čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 8 dohovoru.

11. Právo dieťaťa a rodiča „byť spolu“ je jedným zo základných prvkov rodinného života, a to aj v prípade, že sa vzťah rodičov rozpadol. Štátne orgány (v tomto prípade všeobecný súd) sú povinné prijať všetky opatrenia smerujúce k rozvoju existujúceho puta medzi dieťaťom a jeho rodičom

a naviazaniu styku medzi nimi (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, č. 63627/00, § 117 – § 118).

12. V konaní o nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach starostlivosti o maloletých teda súd zisťuje, či sa povinný podrobuje exekučnému titulu dobrovoľne a či tu existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré tak povinný nečiní v zmysle § 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška“).

13. Sťažovateľka existenciu ospravedlniteľného dôvodu, pre ktorý sa styk otca s maloletou neuskutočňuje, odvíjala od nesúhlasu maloletej stretávať sa s otcom, ktorý sa u nej (údajne) objavil po negatívnej skúsenosti z mája 2018, keď otec maloletú po stretnutí zanechal v domácnosti matky samotnú. V prejednávanej veci súd na nesúhlas maloletej prihliadal, pričom sa snažil odhaliť a odstrániť jeho príčinu a viesť účastníkov konania k dobrovoľnému plneniu exekučného titulu (uložením povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu).

14. Ako vyplynulo zo záverov znaleckého posudku z 20. mája 2019 podaného do základného konania, ktoré krajský súd v rámci napadnutého uznesenia zosumarizoval, prejav maloletej spočívajúci v bránení sa v kontakte s otcom bol skutočne podmienený predošlou skúsenosťou. Okrem toho sa však na postoji maloletej podpísal aj spôsob, akým sa rodičia správajú pri styku (resp. pri snahe o styk) v bežnom živote (vyhrotené situácie, krik, privolávanie polície). Za podstatné pre svoje rozhodnutie považoval krajský súd to, že správanie maloletej nebolo znalkyňou vyhodnotené ako autentické, ale odráža podľa nej iba naučený systém reakcií v odpore a naučené obranné schémy, pričom sťažovateľka sa pri styku zameriava na potreby dieťaťa a jeho postoj k veci a ten posilňuje. Dieťa s otcom neprichádza vôbec do kontaktu, zo strany sťažovateľky je utvrdzované v pochybení otca a otec nie je schopný daný stav zmeniť. Hlavnú príčinu odmietania styku maloletej s otcom teda krajský súd zachytil v postoji sťažovateľky, ktorá namiesto toho, aby dieťaťu pomohla prekonať negatívny zážitok z jedného stretnutia, práve naopak, posilňuje odpor dieťaťa a utvrdzuje ho v tom, že otec je nepriateľ a predstavuje pre ňu nebezpečenstvo. Ako už bolo uvedené, komunikačné problémy rodičov vo vzťahu k zabezpečovaniu starostlivosti o dieťa sa všeobecné súdy snažili odstrániť, o čom svedčia viaceré rozhodnutia (vydané v konaní o výkon rozhodnutia, ako aj v základnom konaní, pozn.), ktorými im bolo uložené odborné poradenstvo, avšak tieto opatrenia (najmä z dôvodov na strane sťažovateľky a jej pasívneho postoja k zlepšeniu situácie) dosiaľ nepriniesli požadovaný výsledok. V dôsledku uvedenej (už dlhodobo pretrvávajúcej) situácie sa naďalej prehĺbuje odcudzenie medzi otcom a maloletou.

15. S ohľadom na uvedené sa ústavný súd nestotožňuje s tvrdeniami sťažovateľky o tom, že napadnuté uznesenie neprihliadalo na záujem maloletej, resp. je s ním v rozpore. Práve naopak, krajský súd dôsledne aplikoval právnu úpravu vo veciach starostlivosti o maloletých, z ktorej vyplýva požiadavka rešpektovania práva maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom. Ani jednému z nich nepatrí právo obmedzovať v starostlivosti o dieťa druhého rodiča (pokiaľ o tom nerozhodne súd, čo sa v danej veci nestalo). V danej veci bolo namieste zdôrazniť i to, že spôsobilosť rodičov vychovávať dieťa nie je daná len ich hmotnými podmienkami, ale aj ich prístupom k právam druhého rodiča a k právu dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov. Rodič zabezpečujúci osobnú starostlivosť o dieťa má prvotnú zodpovednosť za prípravu dieťaťa

na stretávanie s druhým rodičom a nemôže nechávať na dieťaťi, či má alebo nemá chuť sa s druhým rodičom stretnúť.

16. Exekučným titulom bola sťažovateľke uložená povinnosť maloletú na styk s otcom riadne pripraviť. Uvedené možno chápať aj tým spôsobom, že sťažovateľka bola povinná (už od počiatku, t. j. odkedy bol styk upravený predbežným opatrením) pripraviť maloletú nielen fyzicky, ale aj psychickou podporou, pozitívne ju na stretávanie motivovať, resp. dbať na udržiavanie ich vzájomného vzťahu, ktorý súdom nebol vyhodnotený ako narušajúci záujem maloletej. V takom prípade by maloletá nevnímala celú situáciu týkajúcu sa vzťahu rodičov a jej stretávanie sa s otcom tak negatívne. Ak sťažovateľka rezignovala na túto úlohu, nie je prekvapujúcim odmietavý postoj maloletej k jej otcovi.

17. Krajský súd teda podľa názoru ústavného súdu riadne preskúmal rodinnú vec sťažovateľky a pomerne vyčerpávajúco zdôvodnil svoje závery o neexistencii ospravedlniteľného dôvodu, pre ktorý by sa výkon rozhodnutia nemal uskutočniť (body 23 – 27 napadnutého uznesenia). Nariadenie výkonu rozhodnutia za stavu, keď otec nevidel maloletú už viac ako 3 roky bez rozumného dôvodu, bolo nevyhnutné, čo konštatoval už aj ústavný súd (II. ÚS 51/2019, IV. ÚS 324/2021), a teda nejaví sa ani ako prekvapivé či svojvoľné. V tomto smere nemožno neprihliadnuť na fakt, že maloletá je zverená do osobnej starostlivosti sťažovateľky a otec mal prakticky sťažený výkon svojich rodičovských práv, keď ich nemohol realizovať ani v obmedzenom rozsahu uvedenom v súdnom rozhodnutí, o ktorého výkon žiadal. Maskovaním vplyvu sťažovateľky na maloletú za nezáujem maloletej o stretávanie sa s otcom nedošlo k rozvíjaniu rodičovského vzťahu otca s maloletou a jeho obnovenie je v súčasnosti výrazne sťažené, no nie nemožné. Na tomto mieste ústavný súd apeluje na sťažovateľku, že narodením dieťaťa má dieťa právo na starostlivosť oboch rodičov, aj keď už spolu nežijú. Rovnakým rodičom so všetkými právami a povinnosťami (pokiaľ nie sú rozhodnutím súdu obmedzené) je i rodič, ktorému maloleté dieťa nie je zverené do osobnej starostlivosti a jeho práva je potrebné rešpektovať bez ohľadu na to, že sťažovateľka má inú predstavu o fungovaní svojej novej rodiny. Pokiaľ sťažovateľka odmieta poskytnúť svoju súčinnosť pri realizácii odborného poradenstva, k obnove kontaktu otca s maloletou ani nikdy dôjsť nemôže. Avšak nie je jej právom rozhodnúť o vylúčení biologického otca zo života maloletej tým, že plynutím času fakticky (prehlbovaním nezáujmu a neochoty maloletej) odobrí vzniknutý stav. Je potrebné zdôrazniť i to, že základom najlepšieho záujmu maloletej, ktorý sťažovateľka akcentovala v obsahu celej svojej ústavnej sťažnosti, je správanie rodičov, ktorí by mali víziu najlepšieho záujmu dieťaťa premietnuť do svojho konania a do ochoty viesť konštruktívny dialóg týkajúci sa jeho starostlivosti tak, aby uprednostnili záujem svojho dieťaťa nad svojím vlastným. Prípadné spory (v rámci ktorých sa dieťa chciac-nechciac musí podrobiť odborným posúdeniam), ktoré rodičia už od nízkeho veku dieťaťa riešia súdnou cestou, poškodzujú v prvom rade maloletú.

18. Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na výchovné opatrenie nariadené rodičom, ako aj maloletej v základnom konaní (uznesenie okresného súdu č. k. 21 P 15/2015 z 29. októbra 2019), ktoré sa nerealizovalo v plnej miere, v dôsledku čoho nedošlo k rekonštrukcii vzťahu medzi otcom a maloletou, ústavný súd zdôrazňuje, že všeobecné súdy a ďalšie zainteresované orgány a osoby musia brať v každom štádiu konania na zreteľ predovšetkým záujmy maloletého dieťaťa. Aj po nariadení výkonu rozhodnutia (a pred jeho uskutočnením) je všeobecným súdom daná možnosť

vykonať úkony a opatrenia smerujúce k tomu, aby došlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti (§ 378 a nasl. CMP), resp. v zmysle § 3 ods. 5 vyhlášky platí, že ak súd zistí až po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia, že existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu, výkon rozhodnutia sa neuskutoční. Ak teda k nútenému výkonu rozhodnutia dochádza až s odstupom istého času, tak ako je to v tomto prípade, nie je vylúčené, aby v danom štádiu konania všeobecné súdy zohľadnili potrebu postupného privykania maloletého dieťaťa na jedného z rodičov prostredníctvom asistovaného styku. Ďalší vývoj veci v takej špecifickej časti civilného mimosporového konania, akou je výkon už právoplatného rozhodnutia, je teda otvorený, závisí od vývoja okolností a je výlučne v kompetencii všeobecných súdov, ako sa s nimi vysporiadajú, zohľadňujúc pritom nielen práva účastníkov konania, ale najmä najlepší záujem maloletej.

19. Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím a obsahom práv, ktoré sťažovateľky namietali, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Preto ústavný súd ich ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. V závere ústavný súd dodáva, že sťažovateľka ako zákonná zástupkyňa maloletej splnomocnila advokátku na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. K ústavnej sťažnosti však nebol pripojený žiaden právne relevantný doklad, z ktorého by vyplynulo, že maloletá prostredníctvom kolízneho opatrovníka (§ 31 ods. 2 zákona o rodine) splnomocnila advokátku na podanie tejto ústavnej sťažnosti (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde), tak ako sa to v obdobných prípadoch vyžaduje (napr. I. ÚS 181/2012, II. ÚS 667/2013, I. ÚS 58/2013, I. ÚS 117/2015, III. ÚS 512/2015, II. ÚS 40/2019).

21. Z dôvodu, že ústavný súd v konkrétnom prípade v rámci kvázi meritórneho prieskumu podanej ústavnej sťažnosti zistil, že podaná ústavná sťažnosť je ako celok vo vzťahu k právam sťažovateľky, ako aj vo vzťahu k právam maloletej zjavne neopodstatnená, nepristúpil k ustanoveniu kolízneho opatrovníka, pretože nezistil ústavnoprávnu relevanciu predkladaných argumentov (IV. ÚS 382/2020).

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch uvedených v petite ústavnej sťažnosti vrátane návrhu na vydanie dočasného opatrenia stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu